

Pegán Anita: "Szeretnék sokáig könyvtáros lenni." - Interjú Paszternák Ádámmal, Az Év Ifjú Könyvtárosával

Az interjúra készülve az interneten rövid nyomozómunkát folytattam. Az első találatok egyikében ezt olvastam Paszternák Ádámmal kapcsolatban: "Idén különösen aktuális és különösen fontos, megoldandó kérdés a nyertes dolgozat témája: Webes szolgáltatási háló könyvtárak számára - az ötlettől a megvalósulásig. Szerzője Paszternák Ádám, akiről elmondható, hogy fiatal kora ellenére máris »országpolgár«, hiszen miskolci születésű, de a könyvtár-angol szakot Nyíregyházán végezte, majd Gyulán kezdett dolgozni, ahonnan kitűnő ajánlólevéllel került az Országos Idegennyelvű Könyvtárba."* Aztán találtam blogokat, megtudtam, hogy az egyik MKE szekciónak az elnökségi tagja, előadásokat tart. Néhány oldalt kinyomtattam és felhívtam Ádámot. Időpontot egyeztetünk. "Bárhol találkozhatunk, mert biciklivel közlekedem!" - mondta a telefonba. Nos, talán akkor döbbsentem rá igazán, hogy most egy fiatal sráccal fogok találkozni. Sok interjút készítettem már, főként a könyvtárszakma tapasztalt, ismert személyiségeivel, könyvtárvezetőkkel. Azon gondolkodtam, hogy vajon hogyan fogom bemutatni őt, a pályája elején tartó fiatal fiút. Péntek délelőtt kicsit késtem. Ő is. Feltartották az autók - ahogy mondta. Egyébként nem késett volna.

- Mióta dolgozol az Országos Idegennyelvű Könyvtárban?

- Három éve. Februárban lesz három éve. Ez a második munkahelyem. Előtte Gyulán dolgoztam a városi könyvtárban. Azelőtt pedig diplomáztam.

- Hogyan lettél könyvtáros?

- Hát, tévedésből! - nevetett. Rögtön az jutott eszembe, hogy hányan lettek "tévedésből" vagy valamilyen "kerülő úton" könyvtárosok. - Angol és informatika szakra jelentkeztem. Lecsúsztam egy ponttal az informatikáról. Másodiknak az informatikus könyvtáros szakot jelöltem meg, gondolván, hogy annak is van valami köze az informatikához. Oda felvettek. Az első félév után pedig rájöttem: nekem ez sokkal szimpatikusabb, mint az informatika, és hogy én konkrétan könyvtáros szeretnék lenni, nem pedig informatikus. Aztán meg is ragadtam ebben a szakmában.

- Mozgékonynak tűnsz. A biciklizésre gondolsz.

- Soha nem tudtam egy helyben ülni. Mozgékony vagyok. Nem tudnék nyolc órát ülni, egy asztal mögött dolgozni. Az olvasószolgálati munkát azért is szeretem, mert ott minden van: a tájékoztatástól kezdve a polcpakolásig. Ez a mázlim, mert egyébként nem tudnám csinálni. A habitusomból eredendően sem. A biciklizés hatéves korom óta kíséri. Bár a főiskola idején kimaradt pár év. Aztán, amikor Budapestre költöztem és felemelték 8000 forintra a bérlet árát, eldöntöttem, hogy ezen túl csak biciklin fogok közlekedni. Talán nem olyan könyvtáros vagyok, amilyen könyvtáros-kép él az emberekben. Az egész nap üldögélő, olvasgató könyvtáros képe.

- Ezek szerint jól érzed magad a munkahelyeden.

- Igen. Ha nem érezném jól magam, akkor nem dolgoznék itt. Ez összevág a mozgékonyságommal. Rühellném azt csinálni, amit nem szeretek. Biztos nagyobb pénzt szakíthatnék az angol diplomámmal, de nem szeretnék mást csinálni. Ha valaki nem szereti azt, amit csinál, és úgy dolgozza le a nyolc óráját, akkor abba belepusztulhat.

- Mit éreztél, amikor megkaptad a díjat?

- Mit is válaszolhatna az ember erre a kérdésre?! Örültem neki. Nem kifejezetten számítottam rá. Szeretném azt hinni, hogy a díj nem nekem szól elsősorban, hanem annak a témának, amit - ezek szerint jól - feldolgoztam. Elsősorban nem én kaptam a díjat, hanem a téma, ami nagyon aktuális, oda kell figyelni rá, és sokat tanulhatunk még róla. Csak ezután jön az én személyem.

- Mutasd be röviden a pályamunkádat!

- Kissé öszvér-írás: harmadrészt elmélet, harmadrészt stratégiai alapvetés, harmadrészt gyakorlati tippek. Ráadásul a könyvtári világon kívül úgy tűnhet, hogy a langyos vizet találtam fel. Eszközök és módszerek bemutatása, amelyekkel a könyvtárak növelhetik online jelenlétüket, és nyitottabbá, ember- és használóközelibbé válhatnak. Mivel ezek az eszközök, alkalmazások mostanra már a webes élet természetes velejárói, az igazi újdonság nem ebben rejlik. A legfontosabb az volt, hogy megmutassam: ezeket az oldalakat és alkalmazásokat nemcsak egyenként és egymástól függetlenül lehet és kell használni, hanem kombinálhatók is egymással - ezért nevezem "szolgáltatási hálónak". Az igazi erejük ebben rejlik, hiszen "egy egységnyi" ráfordított munkával akár "négy egységnyi" online anyagot is létrehozhatunk. Ami - mondjuk ki őszintén - igen csak ráférne a könyvtárakra. Mármost az erőteljesebb online jelenlét.

- Sok mindent csinálasz...

- Az a nagy mázlim, hogy az érdeklődési köröm és a szakmám összevág. Ha nem érdekelne, nem is választottam volna hivatásomnak a könyvtárosságot. De engem mindig is érdekelt a technológia és különösen érdekel, hogyan lehet a technológiát könyvtári környezetben felhasználni. Szerencsére, most még van időm sok mindenre. Soha nem állok meg a napi nyolcórás munkavégzésnél. Amire akarok, arra találok időt. Amíg a barátnőm egyszer fejen nem vág! - teszi hozzá nevetve. Egy idő után azon kezdtem el gondolkodni, hogy a jövőre vonatkozó kérdésemet hogyan fogom feltenni. (Ugyanis nagyon szerettem volna feltenni.) Azt éreztem, hogy Ádám annyira kiteljesedett a jelen állapotában, a munkájában és az életében, hogy nem a tervezgetéssel foglalkozik. Gyanúm be is igazolódott.

- Úgy látszik a "mában" nagyon jól berendezkedtél. De mik a terveid?

- Egyrészt ebből a bérezésből nem nagyon lehet tervezni - ezt azért meg kell jegyezni. De igazából soha nem voltak olyan ambícióim hogy én elnökségi tag leszek vagy bármi. Kicsit az is bennem van, hogy azt csinálom, amihez kedvem van. Ha megtalál egy feladat, amit úgy gondolok, hogy el tudok vállalni, képes vagyok megcsinálni, arra ígert mondom. Így volt ez a könyvtárunk marketing tervével is, amit mostanra készítettünk el. Vagy így lettem az MKE Fejlett Információs Technológiák és Társadalom Szekció elnökségi tagja, illetve a Könyvtárostánárok Egyesülete elnökségi tagja. És ez a jövőben is így lesz, remélem. Nagyon fontosnak tartom az önfejlesztést, a tanulást, az önképzést. A weben szocializálódtam ember vagyok. A tudásmegosztás belém nevelődött, amelynek nagyon sokat köszönhetek. Továbbadom azt, amit megtanulok, amit gondolok. Az más kérdés, hogy ezzel mennyire ért egyet a másik ember. Viszont mindig azt tartottam, hogy nagyon sokat tudunk tanulni egymástól, ha megvan az akarat és a nyitottság erre. Azt hiszem, hogy az összes tisztségem és vállalt feladataim ezzel függ össze. Konkrét terveim nincsenek. Szeretnék sokáig könyvtáros lenni. Ma ez az egy tervem van.

- Továbbtanulási terveid sincsenek?

- Én folyamatosan tanulok. Folyamatos érdeklődéssel folyamatosan továbbtanulok. Ez nem intézményes tanulás, hanem belső kényszer. Összezseng azzal, hogy nincsenek kialakult terveim. Lehet, hogy egyszer majd az intézményes továbbtanulás is belefér. De mik is lehetnek a tervek? Elmegyek egy akkreditált tanfolyamra vagy egyetemre. Nem biztos, hogy több leszek azért, mert egy papírral több van. Biztos nagyon hasznosak ezek a tanulmányok, de most nem tartom prioritásnak. A céloom jelenleg is az, hogy minden tudást megszerezzek, amire úgy gondolom, hogy szükségem van.

- A neten talákoztam egy általad többször használt kifejezéssel: "béta állapot". Mit jelent ez számodra?

- Az a legjobb, ha mindenki és minden folyton béta állapotban van. Ez a változás garanciája. Ennek az állapotnak az a lényege, hogy külső jelzések belső értékelése alapján folyamatosan fejlődünk. Képességet jelent a folyamatos továbbfejlődésre. Soha nincs semmi készen, hanem mindig változik az igényekkel együtt. Egy ember is mindig béta állapotban kell, hogy legyen. Mindig tanul újat, mindig elkezd valamit másként csinálni, mert úgy dönt, hogy úgy hatékonyabb, jobban érzi magát vagy célravezetőbb. A szoftvereknél a béta állapot azt jelenti, hogy nincs kész. Használható, de nincs kész. Magamat is béta állapotúnak tartom, és remélem, hogy soha nem leszek kész teljesen.

- Mikor születted?

- 1981-ben születtem.

- Ilyen fiatalon igen határozott, kialakult elképzeléseid vannak.

- A határozottság annak a folyománya, hogy tizenhét éves korom óta önálló vagyok. Azóta saját magamnak kellett megoldanom az élet mindennapi problémáit. Mindig éreztem, hogy a családom mellett van, de a legtöbb helyzetben magamnak kellett döntenem. Ezek a helyzetek egyben azt az érzést is keltették bennem, hogy nem vagyok másokra utalva, független vagyok. Magamat formáltam. Egy idő után pedig határozott világképet alakítottam ki, amiről tudtam, hogy ezt én formáltam olyanra, amilyen. Ezzel a folyamattal együtt kell, hogy járjon a határozottság. Ha egy határozatlan ember akarja magát eltartani - nem elsősorban anyagi, hanem lelki, pszichikai értelemben - abból nem sok jó lehet.

- Úgy látom, hogy szereted ezt a függetlenséget.

- Nagyon sokat olvasok. Nagyon tág az érdeklődésem. Igyekszem minél több dologról, minél többet megtudni. Ez formál, határozottságot és magabiztosságot ad. Tudod, hogy erről vagy arról tudsz valamit. Bizonyos tudás birtokában pedig véleményed is lesz. Ha egy logikusan felépített, ellentétes véleménnyel találkozom, akkor felülvizsgálom a saját álláspontomat. Miért ne?! Senki nem tévedhetetlen. Van bennem nyitottság az álláspontok felülvizsgálata iránt. Ez is a weben való szocializálódás eredménye.

- Sokszor kerülsz vitába?

Elgondolkodik.

- Ha szakmai vitám van valakivel, akkor megpróbálom azt szakmai síkon tartani. Mint embert, igyekszem nem megbántani. Nem haragszom az illetőre, mert mást gondol, mint én. Nem terelem lelki síkra az ügyet. Abban a kérdésben szeretnék vele megegyezésre jutni,

amiről az adott vitában szó van. Érvekkel és ellenérvekkel. Tény, hogy nem hagyom annyiban, ha valaki azt mondja, hogy "Ez nem úgy van és kész!" Én magyarázatot várok, hogy miért nem úgy van, mi az oka?

Azt hiszem, hogy sokan "felforgató" embernek tartanak. Vannak, akik nem veszik jó néven, hogy sok helyen szerepel a nevem. Előadásokat tartok, blogokat írok, elnökségi tag vagyok... Véleményem szerint ezek az emberek nem veszik tudomásul, hogy milyen munka van e mögött. A sikerem mögött nem látják vagy nem akarják meglátni a sok munkát. Nekem soha nem ér véget a munka a munkaidő végén, de mint mondtam, szeretem csinálni.

- Úgy gondolom, hogy a szüleidtől is kaphattál valamit, ami olyanná formált, amilyen vagy. Mit hoztál a családoból?

- Elég liberális szellemiségű családban nőttem fel. Most nem a politikai értelemben használom ezt a szót, hanem abban az értelemben, hogy soha nem tiltottak el semmitől explicit módon. Mindig hagyták, hogy a saját káromon tanuljak, illetve nemcsak hagyták, hogy azt csináljam, amit szeretek, hanem bátorítottak is. Persze voltak jó tanácsaik, megosztották velem a tapasztalataikat. A legfontosabb, amit belém neveltek, hogy amit csinálok, azt jól csináljam. És csak akkor fogom jól csinálni, ha szeretem. Szerintem ez nagyon fontos dolog. Arra neveltek, hogy jól érezzem magam. Amikor könyvtáros akartam lenni, akkor sem azt mondták, hogy a könyvtáros egy közgyűjteményi dolgozó, aki soha nem fog jól keresni. Hanem azt mondták, hogy ha ez érdekel, és ezt szeretem, akkor csináljam. De csináljam jól!

- Ha már megint a könyvtárosságnál tartunk. Neked milyen a könyvtáros képed?

- Szerintem a jó könyvtáros nem arra vár, hogy a könyvtárhasználó oda menjen hozzá, ha kérdése van, hanem ha valaki elveszett, látszik, hogy keresgél, akkor odamegy megkérdezni, hogy mi a problémája. Nem azt mondom, hogy "üldözni" kell a könyvtárhasználót, de a jó könyvtáros egy idő után meglátja, ha valakinek segítségre van szüksége.

Szakmailag is fontosnak tartom a béta állapotot, még a sok-sok éve dolgozó könyvtárosoknak is. Az én szakmai életemet ez mozgatja. Fejlődés és változás nélkül nem fog tudni lépést tartani a szakma a változásokkal. Nyersen és drasztikusan kimondva: továbbfejlődsz vagy elhullasz! Nem sokáig fogják tudni a könyvtárak azt a funkciót és csak azt a funkciót betölteni, amit eddig. A könyvtárosoknak kell az a belső indíttatás, hogy képezzék magukat, tanuljanak.

- A tanuláshoz is magabiztosság kell - szólok közbe.

- Szerintem nem kell. Be kell látni az illetőnek, hogy e nélkül nem fog tudni tovább dolgozni, előre menni.

Ebben nem egyezünk meg, de nem is szükséges mindenben egyet értenünk.

- Nagyon hamar új szakemberekre lesz szükség - folytatja Ádám. - Más területekre lesz szükség a könyvtári terület mellett. Ahogy nem tudták elképzelni, hogy egyszer informatikusra, majd aztán pályázatíróra és marketingesre lesz szükség a könyvtárban, úgy még több olyan funkció lesz és több olyan tudású szakember kell majd, amibe ma még bele sem tudunk gondolni. Fontos az, hogy a könyvtáros maga polihisztorrá váljon. Ezért is lényeges a szakma szeretete. Mert ha szereti az ember, amit csinál és érdekli, akkor tud változni, fejlődni.

A beszélgetés után elgondolkoztam. Megint az jutott eszembe, hogyan fogom bemutatni ezt a fiút. Hogyan tudnám úgy bemutatni, hogy ne ártsak neki. Hogy ne azt mondják az emberek, amikor meglátják a tartalomjegyzékben a nevét, hogy "No, megint a Paszternák Ádám! Még a csapból is ő folyik!" Hogy ne úgy mutassam be őt, mint a tökéletes, fiatal könyvtárost: a nyelvet beszélő, sok mindenhez értő, rugalmas, intelligens fiút, aki, lássuk be, nem is rosszképű! Szerettem volna úgy bemutatni, hogy valóban meglássák a díj mögött őt, az embert. És volt még valami... Olyan gondolatom, amely további önvizsgálatra is okot adott. Felmerült bennem a kérdés, tudunk-e valóban örülni mások sikerének? És abban a pillanatban szerettem volna hinni, hogy igen.

* <http://vandorgyules.kib.unideb.hu/?q=node/145>